

U-III/1722/2019

Zbirni podatci

Broj odluke: U-III/1722/2019

Datum odluke: 23.03.2021

Vrsta odluke: Odluka

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Broj: U-III-1722/2019

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Josip Leko, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenula Sabrina Fatorić iz Višnjana, koju zastupaju odvjetnici Livio Marcan i Vedran Marcan iz Zajedničkog odvjetničkog ureda u Umagu, na sjednici održanoj 23. ožujka 2021. donio je

ODLUKU

Ustavna tužba se odbija.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Dopuštenu i pravodobnu ustavnu tužbu s prijedlogom za odgodu ovrhe osporenih presuda podnijela je Sabrina Fatorić iz Višnjana (u daljnjem tekstu: podnositeljica), koju zastupaju odvjetnici Livio Marcan i Vedran Marcan iz Zajedničkog odvjetničkog ureda u Umagu.

Ustavna tužba podnesena je u povodu presude Županijskog suda u Splitu broj: GŽ-2372/2018-2 od 21. veljače 2019. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska presuda), kojim je odbijena podnositeljičina (tuženičina) žalba protiv presude Općinskog suda u Zadru broj: P-2564/15 od 21. kolovoza 2018. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska presuda).

Prvostupanjskom presudom poništen je predmetni, kod javnog bilježnika ovjereni, ugovor o kupoprodaji osobnog automobila sklopljen između podnositeljice kao prodavatelja i tužitelja kao kupca (točka I. izreke), podnositeljici je naloženo da tužitelju na račun njegove punomoćnice isplati 25.000,00 kn s pripadajućim zakonskim zateznim kamatama (točka II. izreke), podnositeljici je naloženo da tužitelju nadoknadi trošak parničnog postupka u iznosu od 6.200,00 kn (točka III. izreke) i odbijen je tužiteljev zahtjev za naknadu parničnog troška iznad tog iznosa (točka IV. izreke).

2. Za potrebe ustavnosudskog postupka pribavljen je spis Općinskog suda u Zadru broj: P-2564/15.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

3. Podnositeljica je (kao korisnik usluge) s predmetnim pružateljem usluge sklopila 14. kolovoza 2012. ugovor o operativnom leasingu u vezi korištenja osobnog vozila na vrijeme od 72 mjeseca. Podnositeljica je nakon toga podneskom od 17. lipnja 2015. obavijestila pružatelja usluge da traži kupca kojem će prodati predmetno vozilo, na što joj je pružatelj usluge dopisom od 7. srpnja 2015. odgovorio da će, po povratku vozila njemu u posjed, odlučiti o prodaji vozila javnim oglasom i da podnositeljica može navesti zainteresirane za kupnju vozila po cijeni koju procjeni sudski vještak, a ne ga osobno prodati.

Tužitelj i podnositeljica su 18. srpnja 2015. sklopili Ugovor o kupoprodaji predmetnog osobnog vozila. Tim ugovorom je ugovoreno da će tužitelj nastaviti plaćati mjesečni najam tog vozila, da će tužitelj isplatom svih mjesečnih obroka steći isključivo pravo vlasništva vozila te da tužitelj na ime kupoprodajne cijene isplati podnositeljici ugovoreni iznos. Tužitelj je podnositeljici isplatio taj iznos. Posumnjavši u pravnu valjanost predmetnog ugovora o kupoprodaji, zatražio je od podnositeljice jamstvo da će isplatom posljednjeg obroka kupovnine postati vlasnikom predmetnog osobnog vozila te je protiv nje 1. kolovoza 2015. podnio tužbu s predmetnim tužbenim zahtjevom (vidi točku I. obrazloženja ove odluke).

3.1. Podnositeljica je u odgovoru na tužbu od 2. studenoga 2015., među ostalim, navela (pri citiranju je ispušten poseban način označavanja teksta):

"1. PRIGOVOR MJESNE NADLEŽNOSTI

Tužbu i njezine priloge - ugovor o kupoprodaji s prorogacijskom klauzulom, poziv za povrat primljenog iznosa kupoprodajne cijene i preuzimanje automobila, te kaznenu prijavu sastavila je sudska savjetnica Općinskog suda u Zadru (...) koja je komunicirala sa strankama putem emaila (...)

(...)

Tužitelj je u pregovorima s tuženicom sudsku savjetnicu (...) predstavljao kao svoju 'ženu', 'odvjetnicu', 'curu' i 'sutkinju'.

(...)

Prema Kodeksu sudačke etike 'Sudac ne smije dopustiti da njegova obitelj neprilično utječe na njegovo postupanje i odlučivanje u obavljanju sudačkog poziva. Sudac se ne smije koristiti ugledom svog poziva kako bi ostvario ili unaprijedio svoje privatne interese, interese članova svoje obitelji ili bilo čije druge interese. Sudac se izvan sudačke dužnosti ne smije baviti davanjem pravnih savjeta ili pružanjem pravne pomoći' - što predstavlja moralno pravilo i za sudske savjetnike.

Prorogacijska klauzula u ugovoru o kupoprodaji koji je sastavila sudska savjetnica kojom se derogira općemjesna nadležnost suda prema prebivalištu tuženice te kojim se prorogira mjesna nadležnost suda u kojemu je izvanbračna družica tužitelja zaposlena kao sudska savjetnica protivna je moralu hrvatskog društva i to upravo navedenim moralnim pravilima.

Zakon o obveznim odnosima

Članak 322.

(1) Ugovor koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima ili moralu društva ništetan je, osim ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu pravnu posljedicu ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Članak 324.

(1) Ništetnost neke odredbe ugovora ne povlači ništetnost ugovora ako on može opstati bez ništetne odredbe i ako ona nije bila ni uvjet ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor sklopljen.

(2) Ali će ugovor ostati valjan čak i ako je ništetna odredba bila uvjet ili odlučujuća pobuda ugovora u slučaju kad je ništetnost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i vrijedio bez nje.

Dakle, prorogacijska klauzula je ništava je ista protivna prisilnim propisima i moralu hrvatskog društva.

Stoga, tuženik predlaže Općinskom sudu u Zadru da nakon provedbe dokaza utvrdi ništetnost prorogacijske klauzule, te se proglasi mjesno nenadležnim i predmet ustupi općemjesno nadležnom sudu prema prebivalištu tuženice - Općinskom sudu u Puli, Stalnoj Službi u Poreču - Parenzo.

2. OTKLON SVIH SUDACA OPĆINSKOG SUDA U ZADRU I SVRSISHOVITA DELEGACIJA

Tuženica zahtijeva otklon svih sudaca Općinskog suda u Zadru od postupanja u ovom predmetu, te predlaže prvostupanjskom sudu da postupi sukladno članku 68. Zakona o parničnom postupku, obzirom da je tužitelj izvanbračni drug sudske savjetnice Općinskog suda u Zadru (...) koja je sastavila tužbu u ovom predmetu, koja svojim dosadašnjim postupanjem upućuje na onemogućivanje tuženice u ostvarivanju Ustavom zajamčenog prava na pošteno suđenje - pred Općinskom sudom u Zadru. (...) Postoji vjerojatnost da je predmetnih 25.000,00 HRK predstavljalo izvanbračnu stečevinu tužitelja i sudske savjetnice Općinskog suda u Zadru (...). Postavlja se pitanje čiji je račun naveden u trećem odlomku četvrte stranice poziva za povrat primljenog iznosa kupoprodajne cijene i preuzimanje automobila odnosno tko je punomoćnica tužitelja? Tuženica zato ima opravdan strah od utjecaja sudske savjetnice Općinskog suda u Zadru (...) na ovaj postupak."

Podnositeljica je u odgovoru na tužbu kao dokaze za navedene tvrdnje predložila saslušanje stranaka i predmetne sudske savjetnice, izvršavanje uvida u SMS i e-poruke tužitelja (priloživši tom podnesku ispis i jednih i drugih poruka).

3.2. Na pripremnom ročištu održanom 4. prosinca 2015. na Općinskom sudu u Zadru punomoćnik tužitelja, odgovarajući na upit suca je li mu poznato u kakvom su odnosu predmetna sudska savjetnica tog suda i tužitelj, izjavio je da su "isti po njegovim saznanjima u vezi", s tim da se "nije upuštao u narav o kakvoj se vezi radi". Sud je nakon toga donio rješenje sljedećeg sadržaja:

I. Predmetni parnični spis će se, a obzirom uređujući sudac zaključuje da tuženica traži njegovo izuzeće u postupanju u ovoj pravnoj stvari, dostaviti predsjedniku Općinskog suda u Zadru da odluči o tom zahtjevu.

II. Odbacuje se zahtjev tuženice iz njenog odgovora na tužbu u kojem ona traži 'otklon', ispravno bi bilo izuzeće svih sudaca Općinskog suda u Zadru od postupanja u ovom predmetu.

III. Protiv rješenja iz st. II nije dopuštena posebna žalba.

IV. Ovim putem uređujući sudac sukladno čl. 74. st. 4. ZPP-a daje izjavu vezano za njegov zahtjev za izuzeće koja glasi:

Nije sporno da kao sudac Općinskog suda u Zadru poznajem sudska savjetnicu (...) s kojom sam u korektnim odnosima, a da li je to razlog za moje izuzeće u ovoj pravnoj stvari, prepuštam tu odluku predsjedniku Općinskog suda u Zadru.

V. Nakon odluke predsjednika Općinskog suda u Zadru vezano za zahtjev za izuzeće uređujućeg suca, odlučit će se o daljnjem tijeku ovog postupka."

3.3. Predsjednik Općinskog suda u Zadru je rješenjem broj: 29 Su: 2863/15 od 8. prosinca 2015. odbio zahtjev za izuzeće postupajućeg suca u razmatranom parničnom predmetu ocjenjujući u obrazloženju tog rješenja da "navodi predlagateljice Sabine Fatorić, ne predstavljaju nikakav konkretan razlog za izuzeće iz čl. 71. ZPP-a, pa ni onaj iz čl. 71. toč. 7. po kojem sudac (...) ne može obavljati sudačku dužnost ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njenu nepristranost".

3.4. Podnositeljica je podnesku od 13. siječnja 2016. priložila rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Grl 712/12-2 od 7. prosinca 2012., kojim je prihvatio zahtjev Općinskog suda u Bujama za svrhovitu delegaciju i odredio da u predmetu tog suda postupi Općinski sud u Poreču. Pri tome je u obrazloženju tog rješenja, u bitnome, naveo:

"Činjenica da je stranka u postupku suprug zaposlenice tog suda, koja je u postupku predložena kao svjedok kao i druga zaposlenica tog suda pa s obzirom da se radi o sudu s manjim brojem sudaca i zaposlenika, u konkretnom slučaju predstavlja važan razlog u smislu odredbe čl. 68. st. 1. ZPP, koji opravdava određivanje drugog suda za postupanje umjesto nadležnog suda (svrhovita delegacija), kako bi se izbjegla sumnja u objektivnost rada tog suda."

3.5. Postupajući parnični sudac je nakon toga rješenjem broj: P-2564/15 od 21. srpnja 2016. prihvatio prijedlog podnositeljice da se od Vrhovnog suda zatraži da u tom predmetu odredi drugi stvarno nadležni sud za postupanje. Pri tome je u obrazloženju tog rješenja, u bitnome, naveo:

"Dana 03. studenoga 2015. godine u spis je zaprimljen odgovor na tužbu tužene u kojoj se tvrdi da je tužbu i njene priloge (Ugovor o kupoprodaji s prorogacijskom klauzulom, poziv na povrat primljenog iznosa kupoprodajne cijene i preuzimanje automobila te kaznenu prijavu) sastavila sudska savjetnica Općinskog suda u Zadru (...) koja je komunicirala sa strankama putem e-maila, te nadalje tvrdi da je tužitelj u pregovorima s tuženicom sudske savjetnice (...) predstavljao kao svoju 'ženu', 'odvjetnicu', 'curu' i 'sutkinju', te je na prije navedene okolnosti tuženica predložila da se u ovoj pravnoj stvari u svojstvu svjedoka sasluša (...). Potom je u odgovoru na tužbu tuženica zatražila otklon svih sudaca Općinskog suda u Zadru od postupanja u ovom predmetu te je predložila prvostupanjskom sudu da postupi sukladno čl. 68 Zakona o parničnom postupku obzirom je tužitelj izvanbračni drug sudske savjetnice Općinskog suda u Zadru (...) koja je sastavila tužbu u ovom predmetu, a koja da svojim dosadašnjim postupanjem upućuje na onemogućavanje tuženice u ostvarivanju Ustavom zajamčenog prava na pošteno suđenje pred Općinskim sudom u Zadru.

Na ročištu koje je u ovoj pravnoj stvari održano dana 04. prosinca 2015. godine na kojem je bio prisutan punomoćnik tužitelja te je isti na upit suca, a vezano za navode iz odgovora na tužbu, da li mu je poznato u kakvom su odnosu tužitelj (...) i sudska savjetnica Općinskog suda u Zadru (...), odgovorio da su isti po njegovim saznanjima u vezi, s tim da se nije upuštao u pitanje naravi o kakvoj se vezi radi.

Tuženica je potom u spis dana 14. siječnja 2016. godine dostavila podnesak u kojem je ponovila svoj zahtjev za svrsishodnom delegacijom Općinskog suda u Zadru, a kao prilog svog zahtjeva tuženica je dostavila i rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske pod poslovnim brojem Grl 712/12-2 od 07. prosinca 2012. godine prema kojem činjenica da je izvanbračni drug jednog od sudaca zaposlenih u sudu stranka u postupku koji se vodi pred istim sudom predstavlja opravdani razlog za svrsishovitu delegaciju suda u kojem je zaposlen sudac.

Prema odredbi čl. 68 st. 1. Zakona o parničnom postupku ('Narodne novine' broj: 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 84/08, 123/08, 57/11 i 25/13. dalje ZPP) proizlazi da nadležni sud prvog stupnja može sam ili na prijedlog stranke zatražiti od najvišeg suda određene vrste da odredi da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud s njegovog područja ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to postoje drugi važni razlozi (...)

Obzirom u ovom trenutku nije sporno da je tužitelj u ovoj pravnoj stvari (...) u vezi sa sudske savjetnicom Općinskog suda u Zadru (...) koja je inače i predložena kao svjedok u ovom postupku, s tim da se radi o kolegici s kojom sam u korektnim odnosima, kao uređujući sudac smatram, a radi izbjegavanja dojma pristranosti u postupanju suda, da je valjalo ocijeniti osnovanim prijedlog tužene da se u ovoj pravnoj stvari primjeni institut tzv. svrhovite delegacije nadležnosti, odnosno da Naslov sukladno čl. 68 st. 1. ZPP-a odredi da u ovom predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud (...)"

3.6. Vrhovni sud je taj zahtjev odbio kao neosnovan rješenjem broj: Grl 522/16-2 od 30. studenoga 2016. uz, u bitnome, sljedeće obrazloženje:

"Općinski sud u Zadru (...) prihvatio je prijedlog tuženice da se od Vrhovnog suda (...) zatraži da u ovome predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud. Obrazlaže to time da je tužitelj (...) u vezi sa sudske savjetnicom Općinskog suda u Zadru (...) koja je predložena kao svjedok u ovom postupku, da tuženica izražava sumnju da je tužbu u ovoj pravnoj stvari sastavila upravo (...) s kojom je raspravni sudac u korektnim odnosima. Zbog navedenog, sud smatra da postoje važni razlozi da se ovaj premet delegira drugom stvarno nadležnom sudu.

(...)

U konkretnom slučaju, okolnosti koje se navode u zahtjevu i razlozi koje ističe prvostupanjski sud, prema ocjeni ovog suda ne predstavljaju važan razlog u smislu odredbe čl. 68. st. 1. ZPP, koji opravdava određivanje drugog suda da postupi umjesto nadležnog Općinskog suda u Zadru (svrhovita delegacija), budući se radi o sudu sa većim brojem sudaca."

3.7. Na ročištu održanom 28. lipnja 2017. glavna rasprava je počela iznova zbog promjene "uređujućeg suca" te je, među ostalim, saslušana predmetna sudska savjetnica kao svjedokinja. Ona je u svojem iskazu, u bitnome, navela (pri citiranju je ispušten poseban način označavanja teksta):

"Na upit punomoćnika tužitelja svjedokinja odgovara da je (...) prije nego je otišao u Istru tuženici poslao nacrt kupoprodajnog ugovora nakon čega je ona e mailom poslala poruku da se ubaci još nešto u taj ugovor, a što je (...) i učinio i opet joj poslao ugovor na e mail. (...)

Na upit zam. punomoćnika tužene da pojašni vrstu odnosa između nje i tužitelja kroz srpanj 2015. godine na što svjedokinja odgovara da joj je tužitelj i tada bio izvanbračni drug. Točno je da je moj mail (...) Također je točno da sam ja sastavila nacrt ugovora o kupoprodaji uz sugestije, meni je tužitelj rekao što da stavim u ugovor.

Nakon što se na traženje zam. pun tužene svjedokinji predočava dio e mail korespodencije sa l.s 99, na što svjedokinja odgovara da je vezano za tu e mail korespodenciju ona na svom računalu sastavila ugovor o kupoprodaji, a potom da bi sa svog računala na e mail adresu tužitelja dostavila taj ugovor.

(...) Želim pojašniti da sam ja u sastavljanju tog ugovora o kupoprodaji nastupala kao neka vrsta zapisničara, a nisam nastupala kao neko tko daje pravne savjete vezano sa sastavljanje ugovora, što je sasvim i logično jer ako ne znam ništa o leasignu zašto bi nekome o tome išta govorila. (...) Na daljnji upit koji glasi: da li ste vi vlasnica IBAN računa (...) svjedokinja odgovara da jeste s tim da punomoć na tom računu ima tužitelj, i to već nekih 3 ili 4 godine.

(...)

Na daljnji upit koji glasi: zašto ste naveli mjesnu nadležnost suda u Zadru kada ste sastavljali ugovor, svjedokinja navodi da ona nije odlučivala što će se staviti u ugovor već su se stranke dogovorile o tome."

3.8. Na ročištu održanom 6. srpnja 2018., na kojem je zaključena glavna rasprava, među ostalim, saslušan je tužitelj koji je izjavio da su predmetni ugovor o kupoprodaji sastavili on, predmetna sudska savjetnica, podnositeljica i podnositeljičin muž.

III. PRIGOVORI PODNOSITELJICE

4. Podnositeljica smatra da su joj osporenim presudama povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 3., 14., 18., 26. i 29. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.). To obrazlaže, u bitnome, sljedećim navodima (pri citiranju je ispušten poseban način označavanja teksta i numeracija odlomaka):

"Naime, Županijski sud u Splitu donio je odluku čija izreka glasi: Odbija se žalba tužene kao neosnovana i potvrđuje presuda prvostupanjskog suda pod točkama I, II i III. izreke, iako sud izričito ne identificira presudu prvostupanjskog suda navođenjem poslovnog broja i datuma presude prvostupanjskog suda. Drugostupanjski sud isto tako nije odlučio o zahtjevu za naknadu troška pravnog lijeka podnositeljice. Drugostupanjski sud uopće nije razmatrao navode opširne žalbe podnositeljice, čime je onemogućio podnositeljicu u ostvarivanju ustavnog prava na žalbu.

Prvostupanjski sud je točkom I. poništio ugovor o kupoprodaji, te točkom II. odlučio da podnositeljica mora platiti iznos od 25.000,00 HRK, ne na račun tužitelja, već na račun punomoćnice tužitelja (...), iako je u postupku tužitelja zastupao punomoćnik (...) odvjetnik iz Zadra.

Podnositeljici, prvostupanjski sud, drugostupanjski sud, te Vrhovni sud Republike Hrvatske, nisu omogućili pravo na pošteno suđenje koje uključuje pravo na nepristrani sud jer:

- je sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...) izvanbračni drug tužitelja,
- je poništenu ugovor o kupoprodaji sastavila sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...),
- je tužbu u postupku pred prvostupanjskim sudom sastavila sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...),
- jer je sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...) u ugovor u kupoprodaji umetnula prorogacijsku klauzulu kojim se upostavlja mjesna nadležnost suda u kojem je zaposlena kao sudski savjetnik, a koju prorogacijsku klauzulu je prvostupanjski sud odbio utvrditi ništetnom, te proglasiti se mjesno nenadležnim i predmet ustupiti općemjesno nadležnom sudu prema prebivalištu podnositeljice,
- je sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...) bila svjedok u postupku, te u tom postupku tvrdila 'nije meni bilo poznato tada što znači operativni leasing obzirom da zakon o leasingu nije dio ispitne literature barem ne ona iz koje sam ja učila, niti se susrećem sa tim dijelom prava na svojem poslu', ona je očito neistinito iskazivala, kako bi dokazala svoju zabludu i zabludu svoje izvanbračnog druga, te presudom mogla primiti 25.000,00 HRK na svoj osobni račun,
- je sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...) vlasnica računa (...) na koji je podnositeljici presudom naloženo isplatiti 25.000,00 HRK,
- jer je sudska savjetnica prvostupanjskog suda (...) punomoćnica tužitelja što je potvrđeno izrekom presude,
- jer je na građanskom odjelu Općinskog suda u Zadru zaposleno dvadesetak sudaca i do 10 savjetnika, te je životno i logično da je sudska savjetnica (...) u prisnijim odnosima sa sucima (...) od podnositeljice,
- jer je podnositeljica u odnosu na tužitelja i sudsku savjetnicu prvostupanjskog suda (...) bila diskriminirana na način da joj sud nije dozvoljavao pitanja tijekom saslušanja svjedoka i stranaka,
- jer Zakonom o parničnom postupku nije propisano da sud može naložiti isplatu glavnice na račun punomoćnika, posebice nije propisano na račun punomoćnika koji nije koji nije odvjetnik, te koji nije punomoćnik u tom konkretnom parničnom postupku.

Prema logici prvostupanjskog i drugostupanjskog suda svi 'blokirani' bi u parnicama mogli tražiti isplatu glavnice na račun punomoćnika, te bi time svi vjerovnici bili dovedeni u situaciju nemogućnosti naplate. Prvostupanjski sud je nezakonito napravio iznimku jer se radi o nepripadajućoj imovinskoj koristi sudske savjetnice prvostupanjskog suda.

Podnositeljica je već u odgovoru na tužbu upozorila sud na pristranost suda i predložila otklon svih sudaca i svrsishovitu delagaciju, kao i prigovorila ništetnosti prorogacijske klauzule, te mjesnoj nenadležnosti, međutim, podnositeljica je od

strane Vrhovnog suda Republike Hrvatske odbijena sa zahtjevom sa obrazloženjem da se radi o sudu sa većim brojem sudaca, iako je sudac (...) bio zaposlen u parničnom odjelu prvostupanjskog suda u kojem je bila zaposlena i sudska savjetnica (...). Prema javno objavljenim informacijama na www.google.hr (...) razvidni su zajednički domjenci u uredu predsjednika prvostupanjskog suda u Zadru na kojim su sudjelovali sudac (...) i sudska savjetnica (...). Kada je sudac (...) odlučio poništiti ugovor kojeg je sastavila sudska savjetnica (...) zbog pravne zablude u vezi značenja operativnog leasinga, u koju da je podnositeljica, pravno neobrazovana osoba, dovelu sudsku savjetnicu (...), osobu koja je diplomirala na pravnom fakultetu i položila pravosudni ispit, te odlučio naložiti podnositeljici da isplati iznos na osobni račun sudske savjetnice prvostupanjskog suda (...), koja nije bila formalna stranka u postupku, podnositeljica jedino može zaključiti da je sudac (...) bio pristran; te da podnositeljici nije bilo omogućeno pravo na pošteno suđenje pred prvostupanjskim sudom. Sudac (...), za razliku od suca (...) koji je izričito na zapisnik izjavio da poznaje sudsku savjetnicu, te da je s istom u korektnim odnosima; nije se uopće htio očitovati na njegov odnos prema sudskoj savjetnici, što je kod podnositeljice, već tijekom postupka pobudilo sumnje u njegovu pristranost, a što se obistinilo donošenjem nezakonite i nepravilne odluke.

Prvostupanjski sud zbog svoje pristranosti uopće nije ocjenjivao pisane isprave o korespondenciji stranaka prije sklapanja ugovora posebice email tužitelja od 17.7.2015. - u kojem tuženik tvrdi 'obzirom kupnja tuđe stvari od ne vlasnika tj. budućeg vlasnika predstavlja rizik za samog kupca, ugovor ne pristajemo sklopiti bez odredbe koji štiti kupčevu investiciju'. Prvostupanjski sud je tijekom postupka bio usredotočen samo na jedan cilj - nezakonito stjecanje imovinske koristi svoje sudske savjetnice - nalaganje podnositeljici da isplati 25.000,00 HRK na račun sudske savjetnice prvostupanjskog suda koja nije stranka postupka.

Drugostupanjski sud je samo potvrdio odluku prvostupanjskog suda iako nije izričito identificirao koju, te nije omogućio pravo na pravni lijek koje podrazumjeva pravo na obrazloženu drugostupanjsku odluku i pravo na jasnu i izričitu odluku u kojoj se navodi odluka prvostupanjskog suda."

Podnositeljica zaključno predlaže da Ustavni sud usvoji ustavnu tužbu, ukine osporene presude, predmet uputi na ponovni postupak Općinskom sudu u Pazinu kao "općemjesno nadležnom" i privremeno odgodi ovrhu predmetnih presuda.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

5. U ustavnoj tužbi istaknuti prigovori podnositeljice otvaraju po ocjeni Ustavnog suda pitanje povrede prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 18/97., 6/99. - pročišćeni tekst, 8/99. - ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija).

5.1. Mjerodavni dio članka 29. stavka 1. Ustava glasi:

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)"

5.2. Mjerodavni dio članka 6. stavak 1. Konvencije glasi:

"Članak 6.

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... ispita njegov slučaj.(...)

(...)"

5.3. Ustavni sud ističe da ustavno pravo na pravično suđenje propisano člankom 29. stavkom 1. Ustava jamči zaštitu od arbitrarnosti u odlučivanju sudova i drugih državnih tijela. Obrazloženja sudskih odluka, odnosno odluka drugih nadležnih tijela koja ne sadrže ozbiljne, relevantne i dostatne razloge za ocjenu kakva je odlukom dana, upućujuna zaključak o arbitrarnosti u postupovnom i/ili materijalnopravnom smislu.

Kad je riječ o tumačenju i primjeni prava na konkretne slučajeve, Ustavni sud u načelu ne smije zamijeniti pravna stajališta nadležnih sudova svojim, sve dok sudske odluke ne otkrivaju bilo kakvu arbitrarnost, a dostatno su obrazložene i, po potrebi, upućuju na relevantnu sudsku praksu. Ustavni sud podsjeća da nije njegova zadaća preuzeti ulogu sudova, koji su prvi pozvani interpretirati zakone. Zadaća Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takve interpretacije sudova suglasni s Ustavom s aspekta zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda.

6. U odnosu na pitanje nepristranosti suca ili suda primjenjuje se subjektivan i objektivan test: kod subjektivnog testa se mora uzeti u obzir osobno uvjerenje i ponašanje konkretnog suca, to jest, je li sudac imao neke osobne predrasude ili pristranosti u tom predmetu; a kod objektivnog testa utvrđuje se je li sâm sud, uzimajući u obzir, između ostalih aspekata, i njegov sastav, nudio dovoljna jamstava kako bi se isključila svaka opravdana sumnja u pogledu nepristranosti suda (usporedi s predmetima Europskog suda za ljudska prava /u daljnjem tekstu: *ESLJP/ Kyprianou protiv Cipra* [Vv], br. 73797/01, § 118., presuda od 15. prosinca 2005, ECHR 2005 XIII; *Morice protiv Francuske* [Vv], br. 29369/10, § 73, presuda od 23. travnja 2015., ECHR 2015; *Wettstein protiv Švicarske*, br. 33958/96, § 42., presuda od 21. prosinca 2000., ECHR 2000-XII; i *Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske*, br. 24810/06, § 78., presuda od 22. prosinca 2009.; i odlukom Ustavnog suda broj: U-III-2624/2019 od 18. srpnja 2019. i U-III-3622/2020 od 21. kolovoza 2020. www.usud.hr). Što se tiče subjektivnoga testa, osobna nepristranost suca mora se pretpostaviti dok se ne dokaže suprotno (vidi *Wettstein*, navedeno, § 43, i *Parlov-Tkalčić*, navedeno, § 79.).

Što se tiče objektivnoga testa, potrebno je utvrditi postoje li dokazive činjenice koje mogu pobuditi sumnju u nepristranost suca koji odlučuje u predmetu. U tom smislu bitan je i dojam koji ponašanje suca ostavlja (vidi predmet *ESLJP-a Kyprianou*, navedeno, § 118.). Kad se odlučuje o tome je li sud pristran, bojazan samog podnositelja u

pristranost suca je važna, ali ne i odlučujuća. Odlučujuće je može li se ta bojazan smatrati objektivno opravdanom (usporedi s presudama ESLJP-a *Micallef protiv Malte* [Vv], br. 17056/06, § 96., presuda od 15. listopada 2009., ECHR 2009; *Wettstein*, navedeno, § 44., i *Parlov-Tkalčić*, navedeno, § 80.; i odlukom Ustavnog suda broj: U-III-3622/2020, navedeno).

6.1. Primjenjujući navedena načelna stajališta na okolnosti razmatranog slučaja, Ustavni sud najprije nalazi da nema naznaka subjektivne pristranosti jer suci koji su sudjelovali u postupku nisu niti svojim izjavama, niti načinom na koji su vodili postupak, niti bilo kojim drugim svojim ponašanjem izazvali ikakvu sumnju u svoju nepristranost.

6.2. Što se tiče objektivne nepristranosti, Ustavni sud ocjenjuje da je Vrhovni sud u rješenju kojim je odbio zahtjev za delegaciju Općinskog suda u Zadru - s obrazloženjem da je riječ o većem sudu - iznio relevantne i dostatne ustavnopravno prihvatljive razloge kojima je u razmatranom slučaju otklonio bojazan postojanja objektivno opravdanih razloga pristranosti sudaca tog suda zbog činjenice što je tužiteljeva izvanbračna partnerica sudska savjetnica tog suda, ocijenivši da ta činjenica u okolnostima predmetnog slučaja ne opravdava izuzimanje od suđenja svih sudaca Općinskog suda u Zadru.

7. Što se tiče ostalih prigovora podnositeljice glede pravičnosti predmetnog parničnog postupka, prema ocjeni Ustavnog suda, osporene presude obrazložene su na ustavnopravno prihvatljiv način, a u primjeni i tumačenju mjerodavnog prava nije utvrđena arbitrarnost ili samovoljnost. Stoga, Ustavni sud ocjenjuje da podnositeljici njima nije povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

7.1. Glede podnositeljičinog navoda da se njezina žalba odbija i "potvrđuje presuda prvostupanjskog suda pod točkama I, II i III. izreke, iako sud izričito ne identificira presudu prvostupanjskog suda navođenjem poslovnog broja i datuma presude prvostupanjskog suda", Ustavni sud ističe da je iz uvoda (glave) drugostupanjske presude i ukupnog konteksta te presude nedvojbeno o kojoj je prvostupanjskoj presudi riječ.

7.2. Glede podnositeljičinog navoda da drugostupanjski sud "nije odlučio o zahtjevu za naknadu troška pravnog lijeka podnositeljice", Ustavni sud ističe da podnositeljica nije uspjela sa svojom žalbom pa joj taj trošak niti nije mogao biti nadoknađen.

8. Ustavni sud ocijenio je da prigovori podnositeljice vezani uz ostale članke Ustava, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporene presude mogle utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom.

9. Stoga je na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst) odlučeno kao u izreci.

10. Budući da je predmetna ustavna tužba odbijena, o prijedlogu podnositeljice za odgodu ovrhe osporenih presuda nije odlučivano.

PREDSJEDNIK

dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.

Zagreb, 23. ožujka 2021.